

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมระบบการชำระเงินในประเทศไทย

กัลยดา กฤษณจินดา เคหะนาค

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ.2549

ISBN 974-9554-81-7

Legal Measures on Payment Systems Control in Thailand

KALYADA KRISHNACHINTA KHEHANAK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2006

ISBN 974-9554-81-7

เลขทะเบียน.....	0192763.....
วันลงทะเบียน.....	2.1.0.พ. 2553.....
เลขเรียกหนังสือ.....	วท.....
	346.0821
	ก3972
	[2549]

25

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมระบบการชำระเงินในประเทศไทย

เสนอโดย นางกัลยดา กฤษณจินดา เลหะนาค

สาขาวิชา นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ

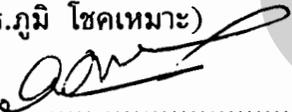
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ภูมิ โชคเหมาะ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม นายวุฒิพงษ์ เวชยานนท์

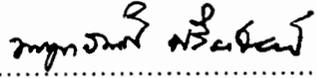
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ศ.ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์)

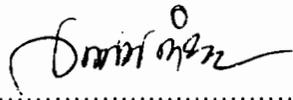

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รศ.ดร.ภูมิ โชคเหมาะ)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(นายวุฒิพงษ์ เวชยานนท์)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.สุธาบดี สัตตบุศย์)

..... กรรมการ
(นายพฤทธิพงษ์ ศรีมาจันทร์)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ดำริชอบ)

วันที่ 9 เดือน กันยายน พ.ศ. 2549

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์จากบุคคลมากมายที่ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์พฤทธิพงษ์ ศรีมาจันทร์ หัวหน้านิติกรพิเศษ ฝ่ายกฎหมาย ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรุณาให้ความช่วยเหลือในการค้นหาบทความ หนังสือ ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆตลอดจนได้ทำการตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนอย่างคิมาโดยตลอด จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร. ธีระ ศรีธรรมรักษ์ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร. สุธาศิ สัตตบุษย์ ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และท่านอาจารย์ ดร.พิรพันธุ์ พาลุสุข ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาตั้งแต่แรก จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และท่านอาจารย์วุฒิพงษ์ เวชยานนท์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่าน ให้ความรู้ คำแนะนำปรึกษาและข้อคิดเห็นต่างๆตลอดจนได้ทำการตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนอย่างคิมาโดยตลอด

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณวรยุทธ กฤษณจินดา คุณวารุณี กฤษณจินดา บิดาและมารดาของผู้เขียน คุณสุนทร เคหะนาค น้องอดีวิษญ์ เคหะนาค สามีและบุตรของผู้เขียน นางกฤตินี แสงเหมือนเพชร และนางกิริติยา นนตะบุตร พี่สาวและน้องสาวของผู้เขียน ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณนันทวัน จิระณะ นางสาวชลาลัย พงษ์ศิริ นางสาววิภา สงวนทรัพย์ ตลอดจนถึง พี่ น้อง ๆ และเพื่อนๆ อีกทั้งทุกท่านที่ผู้เขียนมิได้กล่าวนามในที่นี้ ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการศึกษาแล้ว ผู้เขียนขอมอบความดีทั้งหมดให้กับ บิดา มารดา และครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทำให้ ส่วนที่มีความผิดพลาดและข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

กัลยดา กฤษณจินดา เคหะนาค

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.1.5 การชำระเงินโดยผ่านระบบ SWIFT.....	20
2.2.2 ระบบการชำระเงินภายในประเทศ.....	21
2.2.2.1 ระบบการชำระเงินภายในประเทศไทย.....	21
(1) ระบบการชำระเงินที่พัฒนาโดยธนาคารกลาง..	21
ก.การชำระเงินระบบบาทเน็ต (bahtnet).....	22
ข.การชำระเงินระบบการเรียกเก็บเงินตามเช็ค ภายในเขตสำนักหักบัญชี.....	23
ค.การชำระเงินระบบการเรียกเก็บเงินตามเช็ค ข้ามเขตสำนักหักบัญชี (bill for collection).	24
ง.การชำระเงินระบบการ โอนเงินรายย่อย (smart).....	25
จ.การชำระเงินระบบการหักบัญชีเช็คด้วยวิธี อิเล็กทรอนิกส์ (ECS).....	26
(2) ระบบการชำระเงินที่พัฒนาโดยธนาคาร พาณิชย์.....	28
(3) ระบบการชำระเงินที่พัฒนาโดยเอกชนมิใช่ ธนาคารพาณิชย์.....	28
2.2.2.2 ระบบการชำระเงินภายในประเทศของต่างประเทศ...	30
(1) ระบบการชำระเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา..	39
ก.การชำระเงินระบบ Fedwire.....	39
ข.การชำระเงินระบบ CHIPS.....	41
ค.การชำระเงินระบบ ACH.....	42
(2) ระบบการชำระเงินของประเทศอังกฤษ.....	43
ก.การชำระเงินระบบ BACS.....	44
ข.การชำระเงินระบบ CHAPS.....	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า	
3	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมระบบการชำระเงิน.....	45
3.1	ความจำเป็นที่ต้องมีการควบคุมการให้บริการระบบการชำระเงิน.....	45
3.2	วิธีการควบคุม.....	47
3.2.1	การควบคุมการชำระเงินตามมาตรฐานการควบคุมของธนาคาร เพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (Bank for International Settlement หรือ BIS).....	49
3.2.2	กลไกการควบคุมการชำระเงินผ่านโครงสร้างกลไกทาง กฎหมาย.....	51
3.2.2.1	การกำหนดคสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในนิติกรรม การชำระเงิน.....	52
3.2.2.2	การใช้อำนาจรัฐควบคุมธุรกิจบริการชำระเงินทาง อิเล็กทรอนิกส์.....	52
3.3	กลไกการควบคุมการชำระเงินผ่านโครงสร้างกลไกทางกฎหมายของ สหรัฐอเมริกา.....	52
3.3.1	กฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศสหรัฐอเมริกา (Electronic Fund Transfer Act).....	53
3.3.2	กฎหมายที่กำหนดคสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการชำระเงิน (Uniform Commercial Code : Article 4A).....	64
3.4	กลไกการควบคุมการชำระเงินผ่านโครงสร้างกลไกทางกฎหมายของ ประเทศอื่นๆ.....	67
3.4.1	ประเทศแคนาดา.....	68
3.4.2	ประเทศออสเตรเลีย.....	68
3.4.3	ประเทศนอร์เวย์.....	69
3.5	กลไกการควบคุมการชำระเงินผ่านโครงสร้างกลไกทางกฎหมายของ ไทย.....	69

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4	วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมระบบการชำระเงินในประเทศไทย.....	74
4.1	กฎหมายควบคุมระบบการชำระเงินในปัจจุบัน.....	74
4.2	การปรับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 กับการทำนิติกรรม.....	76
4.2.1	การปรับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 กับระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	79
4.2.2	การออกกฎหมายเพื่อกำกับดูแลธุรกิจบริการชำระเงินทาง อิเล็กทรอนิกส์.....	81
4.3	การควบคุมผ่านกลไกการออกกฎหมายกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความ รับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงิน.....	84
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	86
5.1	บทสรุป.....	86
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	86
	บรรณานุกรม.....	91
	ภาคผนวก.....	98
	- พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544.....	99
	-บทความงานประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติ พ.ศ.2548.....	114
	-Uniform Commercial Code : Article 4 A ของประเทศสหรัฐอเมริกา....	126
	-UNCITRAL Model Law on International Credit Transfers.....	154
	ประวัติผู้เขียน.....	180